

רשת הלכה

יצא לאור ע"י בית ההוראה
"שערי הוראה"
נערך ע"י הרב יוסף
אייזנשטיין שליט"א מרבני
בית ההוראה מו"צ ומח"ס
דעת הלכה וש"ע השל"ה
לפי סדר דף היומי בהלכה

"קו הרבנים" מענה 24 שעות ביממה: 0732-122-122

גליון 21 וארא

צירוף לזימון בשני בתים, במחיצת זכוכית, דין אכילת איסור לזימון וברכה, ומה יאכל להצטרף לזימון

סימן קצה

שתי חבורות שאוכלים בהרבה מקומות מה דינם

(פתח הדביר ח"ב א). ודרך נקבים שבמחיצה צ"ע אם מצטרפים (רוח חיים). ובמחיצה קבועה שבנדנדוד הרוח יראו אלו את אלו כיון שעכשיו אין רואים אין מצטרפים. (א"י בוטשאטש מהדו"ב ס"א ד"ה רואין, כה"ח שם).

רשות הרבים או שביל

ה. אם רשות הרבים או שביל היחיד הקבוע מפסקת ביניהם אין מצטרפים אף אם רואים אלו לאלו. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"ז).

מפתן הבית

ו. אכלו מקצת בבית ומקצתן חוץ לבית, אם המברך יושב על מפתן הבית ורואה אלו ואלו מצרפם כי זה כמקצתם רואים זה את זה. (שו"ע ס"ב, מ"ב סק"ט).

שמיעת ברכת הזימון

ז. שתי חבורות שמצטרפים צריך שישמעו את המברך ברכת הזימון, למחבר נברך וברוך שאכלנו, ולרמ"א עד גמר ברכת הזן, ולכתחילה כל ברכת המזון. ובדיעבד אם לא שמע את המזמן שאומר נברך רק שהשומעים עונים ברוך יוכל לענות עמהם. (שו"ע ס"ג, מ"ב סק"י-יא).

המזמן מוציא בברכת המזון

ח. כל ברכת המזון יברך כל אחד לעצמו, ואם רוצים לצאת מהמזמן, צריכים שישמעו כל ברכת המזון ויכונו לצאת. (שו"ע ס"ג, מ"ב סק"ב).

סימן קצו

מי שאכל דבר איסור עם מצטרף לזימון

וי"א כיון שקנה יכול לברך. ודעת המג"א שאם אכל כדי שביעה שחיובו בברכת המזון מן התורה יברך. (מ"ב סק"ד).

קודם קידוש והבדלה

ד. האוכל קודם קידוש והבדלה מברך תחילה וסוף, ואין מצטרף לזימון, (אג"מ ח"ד ס"ו). וי"א שמצטרף, (משנה הלכות ח"ז כח). ובפרט אם זה בזמן שיכול לקדש או להבדיל. (ע"י דעת תורה למהרש"ם סי' רע"א ס"ד). ויש שמסתפקים אם אכל היתר בזמן האסור מדרבנן כגון תענית דרבנן או מאכלי חלב תוך ו' שעות מבשר אם מברך, וצ"ע. (הגרש"ז אורבך ח"י לברכות מה.).

נילושה בחלב או שומן

ה. פת שנילושה בחלב או שומן באופן שאסור לאכלה מדרבנן, לפמ"ג אין מברכים עליה. (סי' קסח א"י סס"ק טו), ולרע"א מברכים כי הוא איסור קל, ויש מתירים לחלקו לאחרים. (הגהות רע"א). ומזמנים עליו. (שו"ת חת"ס יו"ד סי' קז).

במקום סכנה

ו. אכל דבר איסור אף מהתורה במקום סכנה מברכים עליו,

שתי חבורות – רואים אלו לאלו

א. שתי חבורות שאוכלות אפילו בשני בתים וכל אחת על שולחן בפני עצמו, אם מקצתם רואים אלו את אלו יכולים להצטרף לזימון ולהוציא אחד את כולם בברכת המזון, כשנכנסו על דעת להצטרף, ובבית אחד נחלקו הפוסקים אם צריך שיכנסו על דעת להצטרף. ואם אין רואים אין מצטרפות אף בבית אחד ונכנסו על דעת להצטרף. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"א-ו).

צירוף לשלשה

ב. אם שתי אנשים בשולחן אחד ושלישי בשולחן אחר ונכנסו על דעת להצטרף, נחלקו הפוסקים אם מועיל רואים אלו את אלו. (ביה"ל ד"ה שת).)

שמש

ג. אם יש שמש אחד לשתיהן, אף אם אינו אוכל כלל הריהו מצרפם אף אם הם בשני בתים ואין רואין אלו את אלו. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"ד-ה). ואף אם השמש אינו מצטרף לזימון, כגון אשה או קטן שהגיע לחינוך. (א"י בוטשאטש).

מחיצת זכוכית ומראה ונקבים במחיצה

ד. אם רואים אלו את אלו דרך מחיצת זכוכית יש להסתפק אם מצטרפים, ולכן יצטרפו לזימון שלשה ולא לעשרה להזכרת השם. (כה"ח סק"א). ועל ידי מראה אין מצטרפים.

אכילת איסור

א. אכל דבר איסור אף אם איסורו רק מדרבנן, ואף ספק איסור דאורייתא, ואף אם אין איסורו בעצם אלא שהוא אסור עצמו בזה, אין מזמנים עליו ואין מברך לא בתחילה ולא בסוף אף אם אכל כדי שביעה, כי יש עבירה באכילתו ומנאף ה' בברכתו. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"א-ד). ואם אכל ספק איסור דרבנן מברך. (כה"ח סק"ה).

איסור בשוגג

ב. אכל איסור מהתורה בשוגג ונזכר אחר אכילתו, לט"ז ועוד יוכל לברך בסוף, אבל אין לזמן על זה שאין אכילת איסור נחשב קביעות. (מ"ב סק"ד). וכן אם אכל בצום גדליה בשוגג שמברך ברכה אחרונה ויש אנשים שאכלו בהיתר אין מזמנין עליו. (מטה אפרים סי' תרב סכ"ד).

גניבה בשינוי

ג. אם גנב או גזל חטים וטחנן ואפאן י"א אף שקנאן בשינוי ואין חייב אלא דמים, אסור לברך ברכה ראשונה ואחרונה.

כי היתר הוא בשבילו ומצוה הוא עושה. (שו"ע ס"ב, מ"ב סק"ה).
ואין **מזמנים** כלל. (פמ"ג משב"ז סק"א). וי"א שאין מזמנים
עמו והוא מזמן עמו, ואם שלשה אכלו בהיתר יכולים לזמן.
(לבוש ס"ב, מור וקציעה ד"ה ועדיין) וטוב **שלא יקבעו** יחד שלא
להתחייב בזימון. (כה"ח סק"ט). וכן שלשה חולים ביום
הכיפורים צ"ע אם יקבעו לאכול יחד, ואם אכלו צ"ע אם
יזמנו. (ש"י"כ פלי"ט הע"י ק"א).

אנסוה לאכול

ז. אם אנסוה לאכול בין היתר בין איסור אינו מברך, אף
שמוכרח מפני הסכנה. (מ"ב סק"י).

אחד אין אוכל מהשני ושני אוכל ממנו

ח. שלשה שאכלו כאחד אחד **נזהר מפת עובד כוכבים** ואחד
אין נזהר, או אחד **כהן ואוכל חלות** אף שהנזהר אין יכול
לאכול עם האיניו נזהר ולא הישראל עם הכהן, כיון שאינו
נזהר יכול לאכול עם הנזהר והכהן עם הישראל מצטרפים
אף שכל אחד אוכל מכרו. (שו"ע ס"ג, מ"ב סק"ז).

שניהם אין אוכלים אחד מהשני

ט. אם היו כהנים וזר אוכלים כאחד, וכהנים אוכלים **חלות**
ונזהרים מפת גוי, וזר אוכל פת גוי, אין מצטרפים כי אין
יכולים לאכול יחד כי כל אחד נזהר מלחם חבירו. (שו"ע שם,
מ"ב סק"ח).

מודרים זה מזה

י. שלשה שמודרים זה מזה בין אם **כל אחד** מודר מחבירו
ובין אם **אחד משנים ושנים ממנו** אין מצטרפים, אבל אם

שנים מודרים מאחד והוא אינו מודר מהם מצטרפים. ואם
אוכלים **מכבר בעל הבית** מצטרפים. (שו"ע שם, מ"ב סק"ט).

גבינה ובשר

יא. אחד אוכל גבינה ושנים בשר מצטרפים, כי האוכל **גבינה**
יכול לאכול מלחמם אף אם מלוכלך בבשר אם יקנח פיו
וידחנו. והמנהג **שהאוכל גבינה מזמן** כי הוא גורם הזימון.
אבל אם אוכל **גבינה קשה** אין מצטרף כי המנהג שאין
לאכול בשר אחריו. (מ"ב ס"ק ט). וכן המקפידים שלא לאכול
בשר חצי שעה אחר חלב אין מצטרפים לאוכלי בשר. (זימון
כהלכתו פ"ג סק"ד בשם הגר"י פישר).

ובגבינה צהובה שבימינו י"א שדינו כגבינה קשה. (הגרש"ז
אור"ב במאור השבת ח"ג עמיתכו, הגר"ש אלישיב קובץ תשובות ח"א נח,
שבה"ל ח"ה לה, תשו"י"נ ח"ב שפח בשם המנחת יצחק). ויש חולקים.
(חזו"א במעשה איש ח"ה עמ' כב בשם הגר"ח"ק), הגר"מ פיינשטיין ברבבות
ויבולות ח"ב ע"ר, ועוד).

בתשעת הימים

יב. מראש חודש עד תשעה באב שאין אוכלים **בשר רק**
בסעודת מצוה, ויש שנוהרים גם בזה ואוכלים **רק מאכלי**
חלב, הם **אין מצטרפים** עם אוכלי בשר, כי אין יכולים
לאכול זה עם זה. אלא אם אכלו כזית פת קודם שהתחילו
לאכול הבשר, או שאחד אכל כזית פת שאינו מלוכלך לא
בפת ולא בבשר. (מ"ב סק"ט).

פחות מכזית

יג. אין מזמנים על מי שאכל **פחות מכזית**. (שו"ע ס"ד).

סימן קצ"ז

דין צירוף לזימון לשלשה או עשרה

המצטרף לזימון אם יוצא בברכת המזון

ו. האוכל **ירק** וכדומה ומצטרף לזימון צריך לברך אחר
ברכת הזימון **ברכה אחרונה** כל מה שאכל, ואין יכול לכוין
לצאת בברכת המזון, כי אינו פוטר לא מעין שלש ולא בורא
נפשות. ואם אכל **תמרים** או שתה **יין** או אכל **דייסא** נפטר
בדיעבד בברכת המזון, ולכתחילה יכוין שלא לצאת, כי צריך
לברך על כל מין ברכתו הראויה. (שו"ע ס"ג, מ"ב ס"ק טו-טז).

צירוף אוכלי ירק לזימון שלשה

ז. שנים שאכלו אין מצטרף שלישי אלא אם אוכל **פת**, וי"א
שמועיל **כזית דגן** שמברך מעין שלש אפילו אם אינו פת,
וי"א **שבירק וכל מאכל** מצטרף, לכן שנים שאכלו ובא
שלישי יזרוז אותו לאכול פת, ואם אינו רוצה לא יתנו לו
לשתות ולא לאכול כדי שלא יצטרף, ואם **נתנו לו** יזמנו עמו
אף שאין רוצה לאכול לפת. **וכיום נוהגים** שנותנים לו
לכתחילה לשתות או לאכול ומצטרף. (שו"ע ס"ג, מ"ב ס"ק יט-כב).

החייב מהתורה מוציא לכתחילה

ח. חברים שאכלו כאחד וקצתם אכלו **כדי שביעה**
ומחויבים בברכת המזון מן התורה, וקצתם **רק כזית**, אם
כולם יודעים לברך **מצוה שיברך** מי שאכל כדי שביעה
ויוציא האחרים. ואם כל אחד מברך לעצמו אלא שאחד
מזמן יכול **לכתחילה לזמן** אף מי שאכל כזית. (שו"ע ס"ד, מ"ב
סק"כג).

החייב מדרבנן מוציא בדיעבד

ט. אם **אין יודעים** כולם לברך, מי שאכל כזית יכול להוציא
מי שאכל כדי שביעה, כי מן התורה מוציא חבירו בברכת
המזון אף אם **לא אכל**, כי כל ישראל ערבים זה לזה, ורק
מדרבנן הצריכו לאכול כזית כדי שיוכל לומר שאכלנו, או כי
מדרבנן צריך שיהא מחויב בדבר. (שו"ע שם, מ"ב ס"ק כד).

צירוף אחר גמר סעודה

א. שנים שאכלו **וגמרו** ושלישי רוצה לאכול ולהצטרף
לזימון, אם אינם שבעים כל כך ואם היו מביאים להם
קינוח סעודה היו אוכלים אף אם **מעט**, מצטרף עמו, כי
נחשב שלא גמרו סעודתם, והוא שאכל **עמם בשולחן**, ומצוה
לצרפו. וכן הדין **באחד שגמר** סעודתו ושנים באים ואוכלים
אצלו, וכן **לצירוף עשרה** לזמן בשם. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"ד).

אמרו הב לן ונברך

ב. אם אמרו **כבר הב לן ונברך** או שנטלו **מים אחרונים** ואחר
כך בא השלישי אינו מצטרף. כי כבר הסיחו דעתם מאכילה
ואסור להם לאכול. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"ה, ועיין לעיל סי' קעט ס"א).

צירוף אוכלי ירק להזכיר השם

ג. תשעה אכלו **דגן** ואחד אכל **כזית ירק** או אפילו שבעה
אכלו **דגן ושלשה ירק** מצטרפים להזכיר השם, אבל **ששה**
לא כי צריך רוב הניכר. והוא שיהיה המברך מאוכלי הפת.
(שו"ע ס"ב).

צירוף על ידי משקים

ד. מצטרפים אף אם הכזית היה צירוף **שטבל ירק בציר**, או
שתה עמהם **כוס רביעית** מכל משקה חוץ ממים, ולמגי"א
אף מים, ונחלקו האחרונים כמי פוסקים. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ק
יב). בשותה משקה **לימונדה** י"א שמצטרף. (ערוה"ש ס"ה). **ותה**
וקפה י"א שאין מצטרף. (הגר"ש אלישיב קובץ תשובות ח"א כב).
וי"א שמצטרף. (שו"ת מהרי"ץ (דושניסקי) כ"א). אבל **מי סודה**
כמים. (שו"ת מהרש"ג ח"ב סי' קפ"ג).

בירך

ה. אם כבר בירך ברכה אחרונה אין יכולים לזמן עליו, כי
כבר נסתלק מהם. (מ"ב ס"ק ט).